

VENDIM
Nr. 51, datë 7.11.2012

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Xhezair Zaganjori	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Admir Thanza	anëtar i	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Vladimir Kristo	anëtar i	“	“

me sekretare Blerina Basha, në datën 9.10.2012, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 29 Akti, që i përket:

KËRKUESE: Miranda Rabja, përfaqësuar nga avokat Anton Prekaj, me prokurë të posaçme.

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, i vendimit nr. 00-2010-719 (551), datë 28.5.2010 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë (Dhomë Këshillimi).

BAZA LIGJORE: nenet 42/1/2, 131/f, 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe neni 6/1 i Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Vladimir Kristo, shqyrtoi çështjen mbi aktet dhe e diskutoi atë në tërësi,

VËREN:

I

1. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan, me vendimin nr. 222, datë 23.12.2002, ka vendosur, ndër të tjera, deklarimin fajtores të kërkuases për kryerjen e veprës penale të shfrytëzimit të prostitucionit në rrethana rënduese, të parashikuar nga neni 114/a i Kodit Penal (KP) dhe të marrëdhënieve seksuale me të mitura, në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 100/2 i KP-së. Në zbatim të nenit 55/1/2 të KP-së ka vendosur, përfundimisht, dënimin e saj me 17 vjet burgim. Ky gjykim është zhvilluar në mungesë të kërkuases.

2. Kundër vendimit të lartpërmendur ka paraqitur ankim bashkë i pandehuri B.S. dhe Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 145, datë 7.5.2003, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 222, datë 23.12.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan për sa i përket këtij të pandehuri. Po ashtu, kundër vendimit të gjykatës së shkallës së parë ka paraqitur ankim edhe bashkë i pandehuri tjetër F.N. dhe Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 113, datë 11.04.2005, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 222, datë 23.12.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan për sa i përket të pandehurit F.N. dhe ka urdhëruar të kryhet pagesa e avokatit Veron Sadiraj, të caktuar kryesisht, për mbrojtjen e të pandehurve Besnik Kishta dhe Miranda Ribaj (Kishta).

3. Kërkuessa, në momentin që ka marrë dijeni për vendimin nr. 222, datë 23.12.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, ka filluar procedurat për rivendosjen në afat të të drejtës së ankimit ndaj këtij vendimi. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan, me vendimin nr. 606, datë 19.6.2006, ka rivendosur në afat kërkuessen për të paraqitur ankim.

4. Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 426, datë 21.11.2007, bazuar në nenet 7 dhe 420 të Kodit të Procedurës Penale (KPP), ka vendosur mospranimin e ankimit të kërkuases, duke arsyetuar se

çështja është shqyrtuar më parë nga kjo gjykatë, mbi bazën e ankimit të të pandehurve të tjerë B.S. dhe F.N. Sipas gjykatës së apelit, në këto gjykime interesat e të pandehurës Miranda Ribaj (Kishta) janë mbrojtur nga avokati i caktuar kryesisht dhe gjykata është shprehur në të dyja rastet në lidhje me vendimin e ankimuar.

5. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në Dhomë Këshillimi, me vendimin nr. 00-2010-719 (551), datë 28.5.2010, bazuar në nenin 433 të KPP-së, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkesja, për arsye se ai nuk përmban nënshkrimin e mbrojtësit, sipas nenit 435/2 të KPP-së.

II

Pretendimet e palëve parashtruar Gjykatës Kushtetuese

6. ***Kërkesja*** në datën 26.5.2012 i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), duke pretenduar shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë. Ajo ka parashtruar se:

6.1 Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë duke vendosur, në Dhomë Këshillimi, mospranimin e rekursit për shkak se nuk përmban nënshkrimin e mbrojtësit, i ka mohuar asaj të drejtën kushtetuese të aksesit në gjykatë, pra të drejtën për gjykim, të parashikuar nga neni 42 i Kushtetutës.

6.2 Gjykata e Apelit Durrës ka keqinterpretuar nenin 7 të KPP-së, i cili parashikon ndalimin e gjykimit dy herë për të njëjtën vepër, pasi kjo gjykatë në dy gjykimet e mëparshme është shprehur vetëm për sa u përket dy të pandehurve B.S. dhe F.N. dhe jo për të pandehurit e tjerë, përfshirë kërkesen.

6.3 Gjykata e Apelit Durrës ka kryer shkelje të rënda □procedurale, sepse duke vendosur mospranimin e ankimit në momentin që çështja ishte në fazën e shqyrtimit të kërkesave paraprake, ka cenuar të drejtën e saj për t'u dëgjuar para se të gjykohej.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Në lidhje me pretendimin për cenimin e së drejtës së aksesit në gjykatë

7. Kërkesja pretendon se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, që ka vendosur mospranimin e rekursit për arsye se nuk përmbante nënshkrimin e mbrojtësit, i ka cenuar të drejtën për t'iu drejtuar asaj gjykate dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare për pretendimet e ngritura prej saj në rekurs.

8. Gjykata i vlerëson pretendimet e kërkeses në kuptim të standardeve që përkufizojnë të drejtën për një proces të rregullt ligjor. Ajo është shprehur, në jurisprudencën e saj, se e drejta për t'iu drejtuar gjykatës është një nga elementet më të rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ). Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr. 14, datë 3.6.2009; nr. 38, datë 30.12.2010; nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 26, datë 13.6.2011; nr. 41, datë 28.9.2011*) dhe se mospranimi i një kërkesë në Gjykatën e Lartë nuk duhet të cenojë thelbin e të drejtës së ankimesit për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr. 26, datë 13.6.2011; nr. 41, datë 28.9.2011*).

9. Po ashtu, Gjykata është shprehur se përdorimi i mjetit procedural të përshtatshëm ankimes, në formë e në përmbajtje, siç është sanksionuar në KPP, nuk përbën një kërkesë formale, por një kërkesë që lidhet me thelbin e të drejtës së mbrojtjes dhe të pjesëmarrjes aktive në gjykim. Shqyrtimi i mjetit procedural në mënyrë josubstanciale cenon të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr. 21, datë 24.7.2006; nr. 41, datë 28.9.2011*).

10. Gjykimi në Gjykatën e Lartë, në dallim nga procedura e gjykimit që zhvillohet në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, ka si veçori paraqitjen vetëm të shkaqeve të parashikuara në ligjet procedurale (shkelje të ligjit material ose procedural). Kompleksiteti i procedurave të gjykimit në Gjykatën e Lartë, konfirmohet edhe nga dispozitat ligjore që sanksionojnë se palët duhet të përfaqësohen në këtë gjykim nga avokati. Prandaj, shqyrtimi nga Gjykata e Lartë kryesisht i çështjeve të ligjit, jo vetëm që e justifikon plotësisht përfaqësimin me avokat në seancat dëgjimore, por, për më tepër, bëhet i domosdoshëm për garantimin në favor të të pandehurit të një mbrojtjeje efektive dhe profesionale (*shih vendimet e Gjykatës*

Kushtetuese nr. 5, datë 4.3.2008; nr. 10, datë 29.3.2011).

11. Rekursi është akti procedural në të cilin parashtrohen shkaqet për të cilat kundërshtohet një vendim, sipas kërkesave të nenit 432 të KPP-së që mundëson të drejtën e të pandehurit për të filluar gjykimin në Gjykatën e Lartë dhe, në këtë kuptim, ai është akti me të cilin garantohet e drejta për akses në këtë gjykatë. Kërkesa kushtetuese dhe procedurale për të garantuar mbrojtjen efektive dhe profesionale të të pandehurit në Gjykatën e Lartë, ka kuptim, para së gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë të pandehurit për të ushtruar të drejtat që parashikon procedura penale (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr. 38, datë 30.12.2010; nr. 10, datë 29.3.2011; nr. 26, datë 13.6.2011; nr. 41, datë 28.9.2011*).

12. Gjykata tashmë ka vlerësuar se neni 435/2 i KPP-së, i cili parashikon *inter alia* se akti i rekursit dhe memoriet duhet të nënshkruhen nga mbrojtësit, me pasojë mospranimin, nuk mund të interpretohet nga Gjykata e Lartë në një mënyrë të tillë që cenon thelbin e të drejtës së një individi për t'iu drejtuar asaj gjykate. Neni 435/2 i KPP-së ka për qëllim të garantojë mbrojtjen me avokat të të pandehurit, në rastin kur ai ushtron rekurs. Zbatimi i nenit 435/2 të KPP-së, për të garantuar të drejtën e një individi për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë, duhet parë në raport me rregullimet e përgjithshme që dispijlojnë paraqitjen e ankimit (nenet 407-421 të KPP-së), si dhe ato të veçanta për paraqitjen e rekursit (nenet 431-435 të KPP-së). Në situatën në të cilën kërkuesi ka ushtruar rekursin, në përmbushje të detyrimeve të tij formale që përcaktohen kryesisht në nenet 410, 412, 420, 435/1 të KPP-së dhe rekursi nuk është nënshkruar nga mbrojtësi i zgjedhur prej tij, ai nuk mund të privohet nga e drejta që rekursi i tij të vlerësohet sipas përcaktimeve të nenit 432 të KPP-së (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr. 10, datë 29.3.2011; nr. 26, datë 13.6.2011; nr. 41, datë 28.9.2011*).

13. Në këtë vështrim, Gjykata ka vlerësuar se Gjykata e Lartë, para se të vendosë mospranimin e rekursit për shkak të mosnënshkrimit të tij nga mbrojtësi, duhet të verifikojë nëse sekretaria gjyqësore ka zbatuar detyrimin ligjor për vënien në dijeni të të pandehurit, për të plotësuar rekursin me nënshkrimin nga mbrojtësi, sipas kuptimit që Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë në vendimin unifikues nr. 5, datë 15.9.2009, i kanë dhënë nenit 415/2 të KPP-së, duke u shprehur se “Sekretaritë e gjykatave, ku depozitohet ankimi, mund dhe duhet të vënë në dijeni të pandehurit në rastet kur rekursi paraqitet i panënshkruar nga mbrojtësi, me qëllim që në zbatim të kërkesave të nenit 415/2 të KPP-së, ai të ketë mundësinë për plotësimin e tij”. Këto kërkesa ligjore kanë rëndësi kushtetuese, sepse garantojnë realisht të drejtën e individit për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr. 10, datë 29.3.2011; nr. 26, datë 13.6.2011*).

14. Gjykata ka theksuar se çdo interpretim i ndryshëm që mund t'i bëhet përmbajtjes së nenit 435/2 të KPP-së, nuk i shërben garantimit të standardeve për një proces të rregullt ligjor, në drejtim të së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës. Referimi i bërë nga Kolegji Penal vetëm në kërkesat e nenit 435/2 të KPP-së, duke mos marrë në konsideratë kërkesat e nenit 432 të KPP-së për shqyrtimin e rekursit, cenon të drejtën e individit për t'iu drejtuar Gjykatës së Lartë (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr. 8, datë 16.3.2011*).

15. Në rastin konkret, kërkuesja ka depozituar brenda afatit ligjor, pranë sekretarisë së gjykatës që ka dhënë vendimin, një rekurs, i cili nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi i saj. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në Dhomë Këshillimi, për këtë shkak ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuesja.

16. Për sa më sipër, në vështrim të garantimit të standardit të aksesit në gjykatë, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë e ka interpretuar nenin 435/2 të KPP-së në mënyrë të ngushtë dhe të shkëputur nga fryma e Kushtetutës dhe fjalë vijuese e kësaj dispozite procedurale. Nga materialet e paraqitura para Gjykatës nuk rezulton që Kolegji Penal të ketë vlerësuar veprimet e sekretarisë gjyqësore përkatëse për vënien në dijeni të kërkueses për mosplotësimin e kërkesës formale të nënshkrimit të rekursit nga mbrojtësi, në mënyrë që ajo të mund të bënte plotësimet e nevojshme. Për pasojë, Gjykata çmon se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë (Dhomë Këshillimi), duke vendosur mospranimin e shqyrtimit të rekursit të paraqitur nga kërkuesja, me arsyetimin se nuk ka qenë i nënshkruar nga mbrojtësi, i ka cenuar asaj të drejtën e aksesit në Gjykatën e Lartë, si një nga standardet për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së.

B. Për pretendimet e tjera

17. Kërkesja, edhe pse në objektin e kërkesës dhe në përfundimet e saj, kërkon vetëm shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë, ngre pretendime edhe në lidhje me gjykimin e zhvilluar në Gjykatën e Apelit Durrës. Ajo parashtron se kjo gjykatë ka kryer shkelje të rënda procedurale, sepse ka bazuar vendimin e saj në nenin 7 të KPP-së, i cili parashikon ndalimin e gjykimit dy herë për të njëjtën vepër, ndërkohë që në rastin objekt shqyrtimi nuk ekzistonin shkaqet e parashikuara nga kjo dispozitë, pasi në dy gjykimet e mëparshme gjykata e apelit është shprehur vetëm për sa u përket dy të pandehurve B.S. dhe F.N., të cilët kanë ushtruar efektivisht ankimin dhe jo për të pandehurit e tjerë, përfshirë kërkesen.

18. Gjithashtu, kërkesja pretendon se gjykata e apelit ka vendosur mospranimin e ankimit në momentin që çështja ishte në fazën e shqyrtimit të kërkesave paraprake, pra kur çështja nuk ishte kaluar akoma në seancë gjyqësore, duke cenuar në këtë mënyrë të drejtën e saj për t'u dëgjuar para se të gjykohet.

19. Në këtë drejtim, Gjykata, në jurisprudencën e saj, ka theksuar se referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, e aq më tepër i Gjykatës së Lartë. Kur në rekurs janë ngritur pretendime që kanë të bëjnë me shkelje procedurale, të cilat janë të rëndësishme edhe për verifikimin e kushtetutshmërisë së procesit të zhvilluar në gjykatat e zakonshme, Gjykata e Lartë, bazuar në natyrën e gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, si dhe në parimin e subsidiaritetit që udhëheq raportet ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, duhet të investohet në ekzaminimin e tyre dhe të mbajë një qëndrim të shprehur lidhur me to. Një qëndrim i ndryshëm do ta kthente Gjykatën Kushtetuese në një instancë të zakonshme, gjë që nuk është funksioni i saj (shih vendimet nr. 19, datë 2.4.2012; nr. 4, datë 28.2.2006 dhe nr. 41, datë 29.12.2005 të Gjykatës Kushtetuese). Në këto kushte, Gjykata çmon se Gjykata e Lartë duhet të shprehet për qëndrimin e saj lidhur me këto pretendime të kërkeses.

20. Përfundimisht, Gjykata arrin në konkluzionin se kërkeses i është cenuar e drejta e aksesit në gjykatë, si një standard kushtetues i procesit të rregullt ligjor.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131 shkronja “f” dhe nenit 134 pika 1 shkronja “g” të Kushtetutës, si dhe neneve 72 dhe 77 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.

- Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2010-719 (551), datë 28.5.2010 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë (Dhomë Këshillimi) dhe kthimin e çështjes për shqyrtim në këtë gjykatë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Xhezair Zaganjori, Admir Thanza, Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Fatmir Hoxha.